

07.05.2014

Kj/20

§ 157

Ryj / Valtuutettu Petra Malinin aloite ylijääneen kouluruoan kokeiluluontoisesta myymisestä tai jakamisesta

HEL 2013-014203 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaisesti katsoa valtuutettu Petra Malinin aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Malin Petra valtuustoaloite Kvsto 6.11.2013 asia 9
- 2 Malin Petra valtuustoaloite Kvsto 6.11.2013 asia 9, allekirjoituksin

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Petra Malin ja 55 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsingissä otettaisiin käyttöön ylijääneen kouluruoan myynti- tai jakelukokeilu.

Kaupunginhallitus viittaa saatuihin lausuntoihin ja toteaa, että ylijääneen kouluruoan myyntikokeilusta tehtiin myös kysymys kaupunginvaltuuston 26.2.2014 kyselytunnille (valtuutettu Johanna Sumuvuori). Vastauksessaan kysymykseen rakennus- ja ympäristötointa johtava apulaiskaupunginjohtaja viittasi Palmia-liikelaitoksen johtokunnan 23.1.2014 ja opetusviraston 24.2.2014 lausuntoihin, jotka ovat tämän asian päätöshistoriassa.

Helsingin kaupungin päiväkoteihin ja kouluihin ruokapalveluja tuottaa Palmia-liikelaitos. Toimintatapana on sopimuksen mukainen tilaaja-tuottajamalli. Palmian käyttöön on luovutettu keittiötilat, koulu puolestaan hallinnoi ravintolasali-tilaa. Päiväkodeissa ei ole ravintolasaleja, vaan niissä ruoka nautitaan pääsääntöisesti päiväkodin ryhmätiloissa.

Ravintolasaleihin ei ole suoraa pääsyä rakennusten ulkopuolelta vaan kulku on koulun normaalin sisäänkäynnin yhteydessä. Koulujen ruokasaleja ei ole myöskään varustettu ulkopuoliseen myyntiin.

Palmia pyrkii ravintolatoiminnassaan mahdollisimman pieneen hävikkiin. Keinoina tähän ovat mm. ruokalistojen suunnittelu asiakkaiden tarpeiden pohjalta, menekin seuranta ja yhteistyö koulujen kanssa paikalla olevan oppilasmäärän seuraamiseksi jne. Koulu- ja päiväkotiruokailun toiminnan luonteesta johtuen tarjolla ollutta ruokaa jää kuitenkin jossakin määrin yli. Ylijäävän ruoan määrä vaihtelee kouluittain ja päivittäin (vaihteluväli noin 0 – 10 annosta/pv). Ateriakokonaisuudesta ei normaalisti jää kaikkia komponentteja yli, vaan ainoastaan osittain (esim. peruna), mutta ei esim. kastiketta. Ylijäävän ruuan määrä toisin sanoen vaihtelee suuresti eri päivinä ja eri toimipisteissä.

Lähtökohtaisesti Palmian tehtävänä on palveluntuottajana vastata palvelujen myynti- ja jakelu-kokeilusta aiheutuvista käytännön järjestelyistä ja kustannuksista, mukaan lukien mm. siivous- ja turvapalvelujen kustannuksista.

Palmia -liikelaitoksen tiedossa ei ole muiden suurten kaupunkien kokemuksia ylijääneen kouluruoan myynti- tai jakelukokeiluista. Tiedossa kuitenkin on, että Jyväskylän Vaajakummun, Keski-Palokan ja Jokelan kouluilla on toteutettu ylijäämäruoan myyntiä lähialueen asukkaille. Rovaniemen kaupungissa marraskuussa 2013 alkanut ylijäämäruoan hyödyntämisen kokeilu on toiminut hyvin. Rovaniemellä tähderuoan hyödyntäminen perustuu eläkeläisjärjestöjen apuun. Kaupungin keittiöt laittavat ylijäämäruoan vaunuun, jonka vapaaehtoiset hakevat ja kuljettavat kolmeen toimintapaikkaansa. Niissä ruoka jaetaan ilmaiseksi periaatteella yksi annos per henkilö, ja jakelun jälkeen astiat tuodaan takaisin keittiölle pesuun. Marras-joulukuussa 2013 Rovaniemen jakelupaikoissa ruokaa jaettiin yhteensä noin 2 000 annosta. Myös Joensuussa ja Kontiolahdella on kokeiltu ylijääneen ruoan myymistä ulkopuolisille. Vihti alkaa myydä yli jäänyttä ruokaa henkilöstöravintolassa. Kokeilu on alkanut maaliskuussa ja kestää kesäkuun loppuun. Aterioita kaupataan kunnanviraston ruokalassa heti lounasajan päätyttyä. Mikäli kokeilu onnistuu, se saattaa laajentua myös kouluihin.

Helsingissä henkilöstöruokailussa ylijäänyttä ruokaa on jo jonkin aikaa myyty onnistuneesti Kaupungintalon henkilöstöravintolassa.

Ylijääneen kouluruoan myynnin tai jakelun toteuttaminen edellyttää hyvää suunnittelua, jossa mm. selvitetään kyseeseen tulevat toimipisteet, myynti-/jakelutapa, turvallisuuskohdat, kustannusten

07.05.2014

Kj/20

jako jne. Palvelun tuottamiskustannukset saattavat Palmia -liikelaitoksen arvion mukaan nousta verrattain suuriksi myytävän/jaeltavan ylijäämäruuan volyymeihin nähden. Toimintaa ei myöskään ole tarkoituksenmukaista ulottaa kaikkiin toimipisteisiin. Kuten muiden kaupunkien kokeiluista ilmenee, on olemassa monia eri tapoja järjestää ylijäämäruuan hyödyntäminen.

Edellä sanotun perusteella kaupunginhallitus katsoo, että asia vaatii vielä tarkempaa selvittelyä yhteistyössä hallintokuntien ja mahdollisten vapaaehtoistoimijoiden kesken, minkä jälkeen kokeiluja ryhdytään tekemään Helsingissä. Selvitys tehdään 30.9.2014 mennessä. Selvityksen tuloksista informoidaan kaupunginhallitusta.

Palmia -liikelaitoksen toiminta- ja hallintomallin järjestäminen on vireillä. Hallintomalliselvitys vaikuttaa osaltaan ylijääneen kouluruoan kokeilun järjestämisen aikatauluun. Palmia on kuitenkin mielellään mukana toteuttamassa toimintatavan muutosta.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Malin Petra valtuustoaloite Kvsto 6.11.2013 asia 9
- 2 Malin Petra valtuustoaloite Kvsto 6.11.2013 asia 9, allekirjoituksin

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 28.04.2014 § 501

HEL 2013-014203 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättänee katsoa valtuutettu Petra Malinin aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

28.04.2014 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

07.05.2014

Kj/20

Vastaehdotus:

Sirpa Puhakka: Muutetaan kpl 12 seuraavasti:

Edellä sanotun perusteella kaupunginhallitus katsoo, että asia vaatii vielä tarkempaa selvittelyä yhteistyössä hallintokuntien ja mahdollisten vapaaehtoistoimijoiden kesken, minkä jälkeen kokeiluja ryhdytään tekemään Helsingissä. Selvitys tehdään 30.9.2014 mennessä. Selvityksen tuloksista informoidaan kaupunginhallitusta.

Kannattaja: Hannu Oskala

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Muutetaan kpl 12 seuraavasti: Edellä sanotun perusteella kaupunginhallitus katsoo, että asia vaatii vielä tarkempaa selvittelyä yhteistyössä hallintokuntien ja mahdollisten vapaaehtoistoimijoiden kesken, minkä jälkeen kokeiluja ryhdytään tekemään Helsingissä. Selvitys tehdään 30.9.2014 mennessä. Selvityksen tuloksista informoidaan kaupunginhallitusta.

Jaa-äännet: 6

Juha Hakola, Kauko Koskinen, Lasse Männistö, Marcus Rantala, Tatu Rauhamäki, Laura Rissanen

Ei-äännet: 9

Jorma Bergholm, Jussi Halla-aho, Emma Kari, Tuuli Kousa, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Sirpa Puhakka, Tarja Tenkula

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Äänin 9 - 6 kaupunginhallitus päätti muuttaa esitystä jäsen Puhakan vastaehdotuksen mukaisesti.

22.04.2014 Pöydälle

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

07.05.2014

Kj/20

Opetusvirasto Opetustoimen johtaja 24.2.2014

HEL 2013-014203 T 00 00 03

Lausuntopyynnön taustaa

Valtuutettu P.Malinin ym. ovat tehneet valtuustoaloitteen koskien ylijääneen kouluruoan kokeiluluonteista myymistä ja jakamista. Lausuntopyyntö osoitettiin Palmia – liikelaitokselle, josta se on antanut lausunnon.

Palmia – liikelaitoksen johtokunta toteaa lausunnossaan muun muassa, että palveluntuottajan käyttöön on luovutettu keittiötilat palvelun tuottamiseksi, mutta ravintolasali on koulun rehtorin hallinnoimaa aluetta. Lausunnossa tuodaan esille myös, että ravintolasaleihin kulku on koulun sisäänkäynnin yhteydessä.

Lausunnossa todetaan lisäksi muun muassa, että ruokapalveluntuottaja ei voi ottaa vastuuta oppilaiden, koulun eikä palveluntuottajan henkilökunnan turvallisuudesta ja, että toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen edellyttää usean toimijan yhteistyön organisoimista. Lausunnossa todetaan myös, että tähän yhteistyöhön pitää organisoida vähintään opetusviraston toimijat, kouluisäntäpalvelut, siivouspalvelut, ruokapalvelut ja turvapalvelut. Edellä esitetystä johtuen ruokapalveluntuottaja ei voi yksin ratkaista asiaa.

Edellä esitettyyn viitaten Palmia – liikelaitoksen johtokunta esittää lausunnossaan, että Palmia on mielellään mukana toteuttamassa toimintatavan muutosta, mikäli tilaaja korvaa tuottajalle ehdotetusta toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat kustannukset. Opetusviraston tulkinta on, että tilaajalla tässä yhteydessä tarkoitetaan opetusvirastoa koulu- ja opiskelijaruokapalvelujen tilaajana.

Kaupunginkanslia on pyytänyt opetusvirastolta lausuntoa asiasta ja erityisesti Palmian lausunnossa esitettyihin koulujen ravintolasaleja ja niihin pääsyyn koskeviin seikkoihin.

Opetusviraston lausunto

Opetusviraston määrärahat on varattu lakisääteisten ruokapalvelujen ja opetusta tukevien tukipalvelujen, kuten mm. siivous- ja vahtimestaripalvelujen järjestämiseksi kouluille ja oppilaitoksille. Opetusvirastolla ei ole varattu määrärahoja ylijäävän ruoan myynnistä ja jakelusta aiheutuviin ruoka-, vahtimestari-, turva- ja siivouspalveluihin tai niistä aiheutuviin henkilöstökustannuksiin.

07.05.2014

Kj/20

Opetusvirasto palvelun tilaajana antaa veloituksetta palveluntuottajan käyttöön koulujen ja oppilaitosten ruokapalvelujen järjestämiseksi niiden keittiöt ja ravintolasalit.

Palveluntuottaja vastaa ruokapalvelujen tuottamisesta ja tarjoilusta sopimusten ja palvelukuvausten mukaisesti. Tarjoilulinjastossa ja keittiössä oleva ruoka on palveluntuottajan omaisuutta eikä ylijäämä ruoka siirry missään vaiheessa tilaajan haltuun ruokailun jälkeen. Palveluntuottaja on edellä esitettyyn viitaten palvelujen myyjä, ei opetusvirasto palvelujen tilaajana.

Opetusvirasto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti ylijäävän kouluruoan myynti- ja jakelukokeiluun. Kokeilutoiminnasta ei kuitenkaan saa aiheutua haittaa koulun päivittäiselle toiminnalle tai turvallisuusriskiä.

Opetusvirasto antaa ylijäävän ruoan myynti- ja jakelukokeilun järjestämiseksi Palmian käyttöön veloituksetta koulujen keittiö- ja ravintolasalit, mikäli siitä ei aiheudu haittaa koulun toiminnalle. Palveluntuottajan tehtävänä on kuitenkin vastata palvelujen myynti- ja jakelukokeilusta aiheutuvista käytännön järjestelyistä ja kustannuksista mukaan lukien mm. siivous- ja valvontakustannukset. Opetusvirastolla ei ole varattu määrärahoja korvaamaan palveluntuottajalle ehdotetusta toiminnasta mahdollisesti syntyviä kustannuksia. Opetusvirastolle ei ole myöskään henkilöresursseja toiminnan suunnitteluun, organisoimiseen ja toteuttamiseen. Opetusvirasto ja muut kouluravintolan palveluita käyttävät asiakkaat maksavat ruokapalveluistaan palveluntuottajalle.

Opetusvirasto ohjeistaa tarvittaessa koulujen rehtoreita ravintolasalien käytöstä ylijäävän ruoan myynnissä ja jakelussa, mikäli aloitteen mukainen kokeilutoiminta päätetään käynnistää Helsingissä.

Lisätiedot

Airi Rintamäki, ruokapalvelupäällikkö, puhelin: 310 86307
airi.rintamaki(a)hel.fi

Palmia-liikelaitoksen jk 23.01.2014 § 3

HEL 2013-014203 T 00 00 03

Päätös

Johtokunta antoi asiassa seuraavan sisältöisen lausunnon:

Palmia tuottaa ruoka- ja siivouspalveluja Helsingin kaupungin päiväkodeissa ja kouluissa. Toimintatapana on sopimuksen mukainen tilaaja - tuottajamalli. Tilaajan ja tuottajan vastuut on määritelty tarkasti

sopimuksissa. Palveluntuottajan käyttöön on luovutettu keittiötilat palvelun tuottamiseksi, mutta ravintolasali on koulun rehtorin hallinnoimaa aluetta. Ravintolasali on koulun sisätiloissa, eikä niihin ole pääsyä suoraan ulkopuolelta, vaan kulku on koulun normaalin sisäänkäynnin yhteydessä. Koulujen ovet ovat pääsääntöisesti lukossa, eikä ruokapalvelun tuottaja voi avata koulua ulkopuolisten käyttöön.

Hävikin minimoimiseksi tarjolla olleen ruoan menekkiä seurataan päivittäin ja kulutuksen mukaan arvioidaan seuraavan päivän ruoan menekki. Lisäksi ruoan valmistuksen ja kuumennuksen jaksottamisella varmistetaan, että ruokaa tehdään menekin mukaan. Kuumentamatonta ruokaa voidaan säilyttää ja tarjota myöhemmin joten se ei muodosta hävikkiä. Ruoan tuottamisen toimintamallia kehitetään jatkuvasti niin, että hävikki on jatkossa entistä paremmin hallittavissa.

Koulu- ja päiväkotiruokailun toiminnan luonteesta johtuen tarjolla ollutta ruokaa jää kuitenkin jossakin määrin yli. Elintarvikelainsäädännön hygieni- ja turvallisuussäädösten mukaan tarjolla ollutta ruokaa ei saa kuljettaa myytäväksi uudestaan. Koulujen ruokasaleja ei ole varustettu ulkopuoliseen myyntiin (esim. vaaditut saniteettitilat). Elintarvikevalvontaa säätelevät elintarvikelaki (23/2006), EU:n asetus elintarvikehygieniasta EY/852/2004 ja MMM:n asetus eräiden elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (28/2009).

Ruokapalvelun tuottaja ei voi ottaa vastuuta oppilaiden, oppilaitosten henkilökunnan eikä palveluntuottajan henkilökunnan turvallisuudesta koulun ulkopuolisten henkilöiden vieraillessa kouluissa. Syrjimättömyyden periaatteella ylijäämäruoan asiakkaita ei voi valikoida. Tällaisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen, jopa kokeellisena, vaatii usean toimijan yhteistyön organisoimista. Tähän yhteistyöhön pitää organisoida vähintään opetusviraston toimijat, kouluisäntäpalvelut, siivouspalvelut, ruokapalvelut, turvapalvelut (nykyisellään kouluissa ei ole turvapalveluita).

Edellä mainittuun perustuen Palmia katsoo, että ruokapalvelun tuottaja ei voi yksin ratkaista asiaa. Mikäli edellä mainitut ja mahdollisesti muutkin esille nouseviin kysymyksiin löytyy vastaus hallintokuntien rajojen yli menevällä yhteistyöllä ja mikäli tilaaja korvaa tuottajalle ehdotetusta toiminnasta mahdollisesti syntyvät kustannukset, Palmia on mielellään mukana toteuttamassa toimintatavan muutosta.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Antti Värtelä

Lisätiedot

Paul-Erik Sultsi, puhelin: 310 32996
paul-erik.sultsi(a)palmia.fi